

Тим часом після припинення воєнних дій у Португалії в розпорядження нового намісника Фарнезе прибули нові війська й перевага перейшла на його бік. Він вирішив блокувати шляхи довозу продовольства змушував підкорятися райони один за другим. У липні 1584 р. підсланим Філіпом II убивцею було вбито принца Оранського [4, с. 466–467].

Останні слова Оранського, виголошені по-французьки: «Боже, врятуй мою душу! Боже, врятуй бідний народ!» – природні слова для людини, все життя якої було боротьбою за звільнення народу! [1].

Отже, захищаючи не лише власні інтереси, Вільгельм Оранський виступив захисником визвольної боротьби Нідерландів проти Іспанії і у важку хвилину намагався знайти зовнішньополітичну підтримку на континенті. Будучи виразником нових загальноєвропейських цінностей, він створив умови для успішного закінчення революції на користь голландців.

Список використаних джерел:

1. Ван Роосбрек Р. Вильгельм Оранский. Мятельный принц / Ван Роосбрек Роберт // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://royallib.com/read/van_roosbrek_robert/vilgelm_oranskiy_myategniy_prints.html
2. Гизо Ф. История цивилизации в Европе / Франсуа Гизо; [пер. с франц. В.В. Анашвили, А.Л. Погорелский]. – М.: Изд-во «Территория будущего», 2007. – С. 273.
3. Дэвис Н. История Европы / Норман Дэвис; [пер. с англ. Т.Б. Менской]. – М.: Изд-во «АСТ: Транзиткнига», 2005. – С. 390.
4. Зінченко А. Історія дипломатії: від давнини до початку нового часу. Навчальний посібник / Арсен Зінченко. – Вінниця: Вид-во «Нова книга», 2002. – 564 с.
5. Крамер Ф. Филипп II / Фердинанд Крамер // Испанские короли; [пер. с немецкого С. Прилипского] / под ред. В.Л. Бернекера, Карлоса Кольядо Сейделя, Пауля Хозера. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1998. – С. 90.

Старанчук К.В.

*студентка факультету історичної освіти,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова*

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ БРАЗИЛІЇ (ВІД ЧАСІВ КОЛОНІЗАЦІЇ ДО ПОЧАТКУ ХХІ СТ.)

На сьогодні Бразилія – країна – гігант за своїми людським і природним ресурсами, рівнем і темпами розвитку економіки, науки і техніки, за роллю в регіональних і світових справах є помітним гравцем в сучасному світі. Причиною цього є специфіка цивілізаційно-історичного розвитку країни в поєднанні з модернізаційними реформами господарського комплексу, що стали основою економічного підйому Бразилії на сучасному етапі.

Підтвердженням цьому є наступні показники: Бразилія займає п'яте місце у світі за розмірами території, яка складає 8 512 тис. кв. км і за кількістю населення -207,7 млн. осіб згідно перепису 2016 р.; це держава, яка за об'ємом ВВП входить в десятку найбільших економік світу (ВВП за ПКС станом на 2016 рік склало 1,799 трлн. дол.) [14, с. 12].

Процес формування економічної і регіональної величі Бразилії безпосередньо пов'язаний з особливостями історичного розвитку країни, а саме з етапом

португальської колонізації (XVI- перша половина XIX ст.), яким було започатковано економічну першооснову Бразилії. Колонізація охоплювала в ту епоху тільки невелику частину території, що офіційно входила до складу країни. Територія Бразилії була визначена низкою договорів в XVIII ст. (Мадридським в 1750 р. і договором в Санто-Ільдефонсо в 1777 р). Для різних районів-різна ступінь економічної активності: великі тропічні господарства – цукрові плантації, тютюнові, рисові, бавовняні – далі вглиб країни; збирання дикорослих рослин (особливо бобів какао) на крайній півночі; видобуток золота і алмазів на центральному півдні; скотарство в північно-східному сертані і на крайньому півдні – ось основні види господарської діяльності населення колонії. Всім видам цієї діяльності властива одна невід'ємна і незмінно збережена, незалежно від відмінностей, що існують між цими видами, особливість – експлуатація природних багатств величезної території в інтересах європейської торгівлі. У колоніальний період не вдалося створити справжнього національного господарства, тобто такої системи виробництва і розподілу продуктів, яка задовольняла б в першу чергу інтереси і потреби місцевого населення [1, с. 89].

Період першої республіки в Бразилії (1889–1930-х рр.) характеризувався поступовими змінами в напрямку диверсифікації економіки та забезпечення сталого розвитку аграрного сектору країни. З утвердженням республіканської форми правління дедалі більшого впливу як в економічному так і в політичному житті починає відігравати так звана кавова олігархія штатів, автономність якої забезпечувала Конституція Бразилії, а фінансова незалежність була наслідком прибутковості кавового виробництва. В цей період здійснюються активні спроби із захисту національних інтересів країни в економічному плані, який реалізується через політику валоризації цін на каву. Фінансовий фундамент, що забезпечувався прибутками від експорту кавової продукції давав змогу розпочати розширення мережі промислових підприємств країни з залученням іноземних капіталовкладень. В свою чергу використання зовнішніх позик негативно впливало на фінансове положення країни, про що свідчило постійне зростання зовнішнього боргу.

В умовах світової економічної кризи 1929–1933 рр. в урядових колах Бразилії постало питання про необхідність модернізації економічної політики країни. Залежність від іноземного капіталу і щорічно зростаючий державний борг, відсутність розвиненої національної промисловості, кризові тенденції в аграрних відносинах вимагали проведення ефективних економічних реформ. Ініціатором цього процесу став Ж. Варгас, який проводив політику націонал – реформізму з активною регулюючою роллю держави в економіці, наслідком якої стало зародження державного сектору в стратегічних галузях промисловості країни – нафтовій і металургійній, початок індустріалізації промисловості та зменшення впливу іноземного капіталу [11, с. 143].

В результаті політичної трансформації Бразилії і приходом до влади уряду військових під керівництвом К. Бранко, розпочалися масштабні реформи в галузі управління економікою, здійснення насамперед модернізації податкової та фінансової системи, розробку економічних планів та виділення інвестицій для симулювання розвитку промисловості. В цілому, друга половина 60–х – перша половина 70-х рр. XX ст. були періодом виключно високого зростання. ВВП збільшився в середньому на 7,8 % в рік, причому промисловість зростає на 8,5 % в рік. Але з іншого боку, нагромадження величезних іноземних кредитів і позик, а також непродуманість і короткочасність дії проведених реформ у фінансовій сфері вже у найближчому десятиріччі вибухне новою економічною кризою [13, с. 10].

Період другої половини 1970–х – поч. 1980–х рр. продемонстрував гостроту накопичених в період економічного буму протиріч – «збалансованих дисбалансів».

Адже опора бразильської стратегії періоду «буму» складалася з трьох елементів : форсування нетрадиційного експорту, використання потоку іноземних кредитів, імпорт засобів основного капіталу і сировинних матеріалів. Немоżliвість підтримки та створення необхідних умов для функціонування цієї моделі призвела до глибоких кризових процесів [13, с. 5].

1980-ті роки увійшли в історію Бразилії під назвою «втраченого десятиліття». Труднощі, що постали перед країною, звели нанівець економічне зростання. Для виплати боргових відсотків, уряд був змушений брати нові кредити, в результаті чого зовнішній борг Бразилії виріс з 70 млрд. дол. в 1980 році до 123,9 млрд. дол. в 1991 році. Інфляція, що становила на початку 80-х близько 100% на рік, підскочила до чотиризначних величин, досягнувши в 1989 році 1 863,6% [9, с. 10].

У другій половині 1980-х років в Бразилії був реалізований цілий ряд програм по боротьбі з інфляцією. Найбільш радикальними з них стали “Plano Cruzado” і “Plano de Kolog. Під керівництвом Фернандо Енріке Кардозо був розроблений план, спрямований на зниження темпів інфляції. На першому основним завданням уряду стало забезпечення бюджетної рівноваги. На другому було оголошено про введення фіксованої по відношенню до долара реальної одиниці вартості, яка застосовувалася для коригування цін і заробітної плати. Третій етап розпочався введенням з 1 липня 1994 року нової грошової одиниці – реала. Цей етап був оголошений окремою економічною програмою і отримав назву “Plano Real”. Реформи, проведені урядом Кардозу, завершили перебудову господарської системи країни і стали її найважливішим етапом. Лібералізація перетворила Бразилію в країну, глибоко інтегровану в світове господарство, полегшила іноземцям доступ на товарний ринок і ринок капіталу [7, с. 45].

Продовженням політики Ф. Кардозу стало президентство Луїса Інасіо Лули да Сілви (Лули). Бразилії вдалося, починаючи з 2003 року, значно поліпшити свої макроекономічні показники: збільшити темпи зростання (у 2007 р. –5,4%, в –2008 р – 5,1%); наростити обсяг іноземного капіталу (понад –200 млрд. дол.); приборкати інфляцію (з 200% у 1990 році до 4,8% – в 2008 року); скоротити зовнішній борг. Істотні зміни відбулися в структурі промислового виробництва. Проведена урядом політика диверсифікації привела до помітного підвищення ролі обробного сегмента і його передових в технологічному відношенні галузей, перш за все орієнтованих на виробництво інноваційних товарів» [12, с. 56].

Таким чином, проаналізувавши історичний шлях розвитку Бразилії, можна зробити висновок, що природні, економічні та інтелектуальні ресурси, якими володіє країна дозволяють їй досить «сміливо» дивитися на перспективи взаємодії з другою, а можливо, в недалекому майбутньому, і першою економікою світу. Збереження Бразилією існуючої моделі розвитку, збільшення «в рази» її внутрішнього споживання, подальша модернізація та «інтелектуалізація» виробничого потенціалу, чому може сприяти зростання цін на сировину і продовольство на світовому ринку, усунення соціальних диспропорцій, продовження активної інноваційної політики здатні гарантувати конкурентоспроможність країни у відносинах з економічними гігантами.

Список використаних джерел:

1. Бразилия: реформы и прогресс (структурные преобразования переходного периода в государствах-гигантах: опыт Бразилии и возможности его использования. (Отв. ред. Глинкин А.Н.). – М.: ИЛА РАН, 1997. – 215 с.
2. Васильев С.В. Модернизация Бразилии: эпоха двух президентов// Свободная мысль. – 2005. – Вып. 1. – С. 13–17.
3. Визгунова Ю.И. Социальная сфера в условиях экономического кризиса // Лат. Америка. – 2010. – Вып. 4. – С. 48–50.

4. Калашников Н.В. Наш деловой партнер Бразилия / [Н.В. Калашников и др.]. М.: Информ. центр «Коринф», 1994. – 59 с.
5. Киячков Н.А. Социально-экономические преобразования в Бразилии в 1990-е годы // Финансы и кредит. – 2000. – Вып. 10. – С. 1–10.
6. Куликова С.Н. Причины неравноправия в Бразилии // Экономические проблемы. – 2005. – Вып. 16. – С. 9–14.
7. Мартынов Б.Ф. Бразилия-гигант в глобализирующемся мире / Б.Ф. Мартынов; Ин-т Латинской Америки РАН М.: Наука, 2008. – 320 с.
8. Мартынов Б.Ф. Бразилия – восходящий гигант / Б.Ф. Мартынов // Свободная мысль. – 2008. – Вып. 9. – С. 17–28.
9. Окунева Л.С. Бразилия: опыт социальной модернизации // Научные школы МГИМО. – 2003. – Вып. 5. – С. 1–17.
10. Соколов М.А. Бразилия: опыт модернизации / М.А. Соколов, М.: МаксПресс, 2004. – 19 с.
11. Строганов А.И. Латинская Америка: страницы истории XX века. – Изд. 2-е. – М.: «Либроком», 2011. – 168 с.
12. Тарасишина П.К. Первая администрация Л.И. Лулы да Силвы в Бразилии: особенности внутренней и внешней политики: 2003–2006 гг. М.: ИЛА, 2006. – 189 с.
13. Теперман В.Д. Бразилия – «восходящий гигант» мировой экономики // «Международная экономика». – 2001. – Вып. 8. – С. 4–14.
14. Фаусту Б. Краткая история Бразилии / Борис Фаусту; пер. с порт. Л.С. Окуневой – М.: Из-во «Весь Мир», 2013. – 448 с.